

Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Romssa ja Finnmárkku stáhtahálddašeaddji
Tromssan ja Finmarkun staatinhallittija

Vår dato:

27.04.2022

Vår ref:

2022/2023

Deres dato:

Deres ref:

Reinbeitedistrikt 14 A
C/O Per John A Anti - Bieskkáŋgeaidnu 69
9730 KARASJOK

Saksbehandler, innvalgstelefon
Andreas Vikan Røsæg, 77642117

Avslag på søknader om skadefellingstillatelse på én gaupe i Porsanger kommune, Reinbeitedistrikt 14 A, Spiertagaisa

Vi viser til deres søknader av 24.3.2022 og 11.4.2022, om akutt skadefelling av en gaupe i distriktets sen-vinterbeite. Vi viser videre til løpende dialog med distriktet, blant annet til telefonsamtale 25.3.2022, der vi opplyste om at vi kom til å avslå den søknaden. Her kommer fullstendig vedtak. Statsforvalteren fatter slikt

- Vedtak -

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 bokstav b, jf. forskrift om forvaltning av rovvilt § 9, jf. §§ 13, 1 og 3 avslår Statsforvalteren søknad av 24.3.2022 og 11.4.2022, om skadefelling av gaupe i området rundt Leavdnjavarre i Porsanger kommune.

Vedtaket kan påklages til Miljødirektoratet innen tre uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29 samt rovviltforskriften § 18 tredje ledd. En eventuell klage skal fremsettes for Statsforvalteren i Troms og Finnmark jf. forvaltningsloven § 32.

Søknadene

Vi viser til søknadene i sin helhet, de er ganske like. Søknad av 11.4.2022 omfatter i tillegg hele sommerbeitearealet i Njeaiddan siida, distrikt 16. Mellom den første og den andre søknaden ble det brakt ned ytterligere åtte reinsdyr fra distriktet. Totalt 58 kadaver, hvorav de fleste dokumenterte er tatt av gaupe. I Njeaiddan er det drept 6 rein tidlig vinter (2021) og senvinteren i år er om lag fem dyr dokumentert drept.

I år opplever distriktet som tidligere overskuddsdreping. Distriktet har et gjentakende problem årlig som bare kan dempes med skadefelling. Det er mistanke om to overlappende familiegrupper, det er flere ganger funnet spor etter to gauper i reinflokken. Gjeterne finner stadig sundrevne rein i området. Gaupebestanden er stasjonær og vil utover sommeren også være en stor belastning på sauenæringen.

Distriktet har føret reinen med rundballer og pellets for å holde de mest mulig samlet, men med jerv, gaupe og kongeørn i flokken, støttes hele tiden småflokker på avveie. Det medfører mye ekstraarbeid på værutsatte høyfjell. Distriktet har ikke mannskaper til å utføre godt nok kadaversøk.

Distriktet skrev den 24. mars at de hadde en situasjon hvor de fører rein for å avverge sultkatastrofe. De hadde fått bevilget kr. 425 000,- i katastrofemidler. Distriktet var da på god vei til å stabilisere beitesituasjonen. Mens reinsdyrene føres og mannskapet bruker mye tid til dette går

skattebetalernes midler rett i munnen på rovdyr. Dyr distriktet berger fra sult blir rovdymat i andre enden. Denne situasjonen har vart i en og en halv måned, skriver søker.

Distriktet skriver at rovviltforvaltningen i dag har en effektiv ordning og ventil i skadefelling. At lov om dyrevelferd tas svært alvorlig når det gjelder rovdyr, men ikke når samenes rein rives og plages. Tidligere erfaring har vist at skadefelling demper og stabiliserer skadesituasjonen betydelig.

Lovgrunnlaget

Det rettslige grunnlaget for avgjørelsen er naturmangfoldloven § 18 første ledd bokstav b, jf. rovviltforskriften § 13, jf. også § 4 første ledd bokstav h og § 9. Vedtak om skadefelling kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse.

I brev av 15.2.2022 om *Kvote for betinget skadefelling av gaupe 2022*, ble Statsforvalteren i Troms og Finnmark gitt myndighet til å vurdere betinget skadefelling, innenfor en kvote på tre gauper i tidsrommet 16.2.2022 – 31.5.2022. Denne kvoten er belastet med to dyr. Søknader om skadefelling av gaupe behandles av Statsforvalteren innenfor den rammen som er satt av rovviltnemnda og Miljødirektoratet, jf. rovviltforskriften § 9 første ledd. Føringerne i forvaltningsplanen for rovvilt tillegges vekt, og felling kan bare gjennomføres om det ikke finnes andre tilfredsstillende løsninger ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Bestemmelsens andre ledd bokstav a til d slår fast at det skal tas særlig hensyn til:

- områdets betydning som beitemark
- skadenes omfang og utvikling
- potensialet for fremtidige skader
- muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak

En skadefellingstillatelse skal være rettet mot bestemte skadegjørende individ, og vedtaket skal være begrenset i tid, rom og antall dyr.

For informasjon om rammer, målsettinger og organisering av forvaltning av rovvilt, se forvaltningsplan for rovvilt i region 8, vedtatt 10.10.2013, kapittel 3.

Bestandssituasjonen for gaupe

I 2021 fant Rovdata at det var 6 familiegrupper i Troms og Finnmark, hvorav to i Finnmark.

I 2022 er det registrert avgang på 3 voksne hanngauper i Troms og Finnmark. I 2021 ble det registrert en avgang på 8 gauper i Troms og Finnmark, derav tre voksne, hvorav en hunn i Finnmark. Blant de fem i Troms var det tre voksne, hvorav to hunndyr. I 2020 var det en avgang på 6 gauper, fire i Finnmark og to i Troms. De to i Finnmark var voksne hunner. Blant de fire i Finnmark var det tre voksne hvorav en hunn. Region 8 har altså en kjent avgang på seks voksne hunngauper siden 1.1.2020.

For å beregne antall gauper i bestanden tas det utgangspunkt i antall familiegrupper.

Omregningsfaktorene som brukes er 6,24 ($\pm 0,73$ SE) for nordlig reinsdyrområde og 6,14 ($\pm 0,44$ SE) for sørlig reinsdyrområde (Andrén m.fl. 2002, Andersen m.fl. 2003). Sørlig reinsdyrområde regnes i denne sammenheng nord til og med Lenvik, Balsfjord og Målselv, mens nordlig reinsdyrområde regnes nordover fra Karlsøy, Tromsø, Lyngen og Storfjord.

Scandlynx har utviklet en modell for å beregne gaupebestandens utvikling over tid (Nilsen m.fl. 2011). Ny metodikk for å registrere familiegrupper som danner data for denne modellen blir beskrevet i Brøseth og Tovmo (2013). Når bestanden ligger rundt bestandsmål, tyder estimatene fra

modellen på at bestanden skal holdes stabil ved å høste 0,43 voksne hunndyr per familiegruppe, totalt 1.27 dyr per familiegrupper (Nilsen m.fl. 2011).

Prognose for antall familiegrupper med gaupe i region 8 i 2022, gitt på bakgrunn av informasjon som var tilgjengelig i etterkant av kvotejakt i 2021 viser at det mest sannsynlig vil være 8,2 familiegrupper i 2022, med 75 prosent usikkerhetsintervall mellom 5,0 og 11,4 familiegrupper. Etter kvotejakt i 2021 er det felt 4 gauper i region 8, en voksen hunn i Kvænangen, en voksen hann i Porsanger og to voksne hanner i Tana.

Statsforvalterens vurderinger

Området hvor det søkes om skadefelling er A-området for gaupe. Det er et viktig beiteområde for tamrein, og det er viktig kalvingsområde for tamrein. Den 14. januar ble det ved skadefelling felt en voksen hannaugaupe i nærheten av omsøkte områder, omtrent midt mellom Lakselv og Børselv. Etter 14. januar er det etter SNO sine undersøkelser av ca. 70 rein i området dokumentert/antatt at 17 rein er drept av gaupe, 10 av disse i perioden 31.1.2022–26.1.2022. En gaupedrept rein ble dokumentert den 1.3.2022. Fire gaupedrepte rein ble dokumentert i perioden 19.3.2022–24.3.2022, en ble dokumentert 2.4.2022 og en ble dokumentert 10.4.2022.

Statsforvalteren er kjent med at tap til gaupe i dette området er et årlig gjentakende problem. Vi vurderer det som sannsynlig at mange av kadavrene der dødsårsak ikke har kunnet fastslås, også er drept av gaupe, og vi vet at det er utfordrende å finne kadavrene.

Statsforvalteren vurderer at potensialet for videre skader frem mot, og inn i kalvingstiden er stort. De dokumenterte skadene er spredt i tid og område, de viser ikke en akutt skadesituasjon forårsaket av et bestemt individ. En skadefelling ville i dette tilfellet vært motivert ut fra å regulere gaupebestanden for å forebygge tap. Slik bestandsregulering skal gjøres gjennom kvotejakt. At registrert gaupebestand er under bestandsmålet både i Finnmark og i region 8 samlet, er en viktig grunn til at det ikke er åpnet for slik kvotejakt i A-området for gaupe.

Før det gis skadefelling, skal andre mulige tiltak være utprøvd. Skadefelling skal være siste alternativ. Distriktet har fått støtte til og utført forebyggende tiltak som utvidet tilsyn og kadaversøk for å avklare tapssituasjonen.

Etter naturmangfoldloven § 1 og § 5 er det et mål at gaupa og dens genetiske mangfold ivaretas på lang sikt, og at gaupe forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid veies opp mot andre viktige samfunnsinteresser jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning.

Statsforvalteren ønsker å nå bestandsmålet for gaupe med lavest mulig skadepotensial på sau og rein, jf. rovviltforskriften § 6.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøvelse av offentlig myndighet.

Årlige rapporter fra Rovdata som Bestandsovervåking av gaupe 2021 – Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia nr. 2 2021 og NINA Rapport 2011, Antall familiegrupper, bestandsestimat og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2021, har bidratt til god kunnskap om gaupas bestandssituasjon, og om hvilken effekt en felling vil ha på bestanden. Forskning utført av Scandlynx

har gitt mye kunnskap om gaupas overlevelse og reproduksjon, arealbruk og drapstakt på beitedyr, blant annet gjennom NINA minirapport 450, Gaupe og jerv i Troms og Finnmark, Statusrapport Scandlynx 2012–2013, og NINA rapport 1200, Gaupe og jerv i reinbeiteland, Sluttrapport for Scandlynx Troms og Finnmark 2007–2014.

Om bestandsmålet for gaupe er nådd måles i gjennomsnittlig antall registrerte familiegrupper de tre siste år. I Troms og Finnmark er gjennomsnittet over årene 2019–2021 på 7,3 registrerte familiegrupper, hvorav to er i Finnmark, bestandsmålet for regionen er ti registrerte familiegrupper hvorav fire skal være i Finnmark.

Statsforvalteren forsøker å føre en tydelig differensiert forvaltning av gaupe. Det er ikke lett. Forskning har vist at de aller fleste gauper i regionen bruker både gaupeprioriterte og beitedyriprioriterte områder. Av 45 helårsområder til 23 forskjellige voksne radiomerkede gauper var ingen utelukkende innenfor gaupesonen (NINA rapport 1200). Tamrein er det viktigste byttedyret for gaupe i Nord-Skandinavia. Alle gauper som har tilgang til rein, og som ikke samtidig har tilgang på rådyr, dreper rein (NINA rapport 1200). Kort oppsummert betyr dette at gaupe der det er tamrein utgjør et skadepotensial, og det betyr at effektivt uttak av alle gauper som utgjør et skadepotensial raskt ville utryddet gaupe fra region 8.

Ved avgjørelse om avslag på søknad om skadefelling legger Statsforvalteren avgjørende vekt på at skadefelling i dette og tilsvarende tilfeller ikke er forenlig med opprettholdelse av en gaupebestand i regionen. Området er viktig beiteområde for rein, men også A-område for gaupe. Dokumentert skadeomfang er vesentlig, men ikke tiltagende.

Vi har et godt kunnskapsgrunnlag jf. naturmangfoldloven § 8. Føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9 kommer dermed ikke til anvendelse. Statsforvalteren vurderer at avslag på søknad om skadefelling av gaupe ikke vil påvirke økosystemet nevneverdig, jf. naturmangfoldloven § 10.

Når det gjelder naturmangfoldloven § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder har Statsforvalteren lagt til grunn at rovviltneemnda gjennom forvaltningsplan for rovvilt i region 8, vedtatt 10.10.2013, med sin geografiske differensiering har ivaretatt de hensyn som er nedfelt i naturmangfoldloven § 12.

Naturmangfoldloven § 11 sier at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver. Statsforvalteren vurderer at det ikke er relevant å vurdere dette i denne saken som gjelder skadefelling av gaupe.

Konklusjon

Statsforvalteren avslår søknaden om skadefelling. Vi har vektlagt registrert bestandssituasjon for gaupe i Finnmark og i region 8. Vi har videre vektlagt at den dokumenterte skadesituasjonen ikke er tiltagende, og at dette er A-område for gaupe. Skadefelling i dette og tilsvarende tilfeller ville gjort at målet i naturmangfoldloven § 5 ble fraveket, jf. rovviltforskriften § 4, om bestandsmål for gaupe.

Med hilsen

Iris Rita Hallen
leder for seksjon vilt og motorferdsel

Andreas Vikan Røsæg
seniorrådgiver miljø

Dokumentet er elektronisk godkjent